

श्री मढीयाञ्च-जबलपुर स्थित रंगभेरंगी पर्वत पर नंटीश्वर द्वीप-भावन जिनालय

શ્રી મઢીયાજી-જબલપુર સ્થિત ભવ્ય પંચમેરૂ જિનાલય

મઢીયાજી (જબલપુર) – અતિશયક્ષેત્ર

- આવાગમન : રેલ્વે સ્ટેશન : જબલપુર - ૮ કિ.મી.
બસ સ્ટેશન : જબલપુર - ૫ કિ.મી.
- પહોંચવાનો સરળ માર્ગ ... : નેશનલ હાઈવે નં. ૭ અને ૧૨ ઉપર આ ક્ષેત્ર આવેલું છે. જબલપુરથી સડક રસ્તે જઈ શકાય છે.
- નજીકનું મુખ્ય શહેર : જબલપુર - ૫ કિ.મી.
- નજીકના તીર્થક્ષેત્રો : કોનાજી (પાટન) - ૪૦ કિ.મી., પનાગર - ૨૫ કિ.મી., સમ્મેદગિરિ ગોસલપુર - ૪૦ કિ.મી., ભેડાઘાટ - ૧૨ કિ.મી.

જબલપુર-નાગપુર રોડ ઉપર જબલપુરથી ફક્ત ૫ કિ.મી. દૂર મેડીકલ કોલેજની સામે મઢીયાજી અતિશયક્ષેત્ર આવેલ છે. પહાડની તળેટીમાં બધી જ સગવડતાવાળી ઘણી મોટી ધર્મશાળા છે. તેનું નામ “શ્રી પાર્શ્વનાથ દિગંબર જૈન મંદિર ધર્મશાળા” છે, જે પીસનહારી મઢીયા ટ્રસ્ટ, જબલપુર દ્વારા સંચાલિત છે. આ ધર્મશાળામાં સવારે ૮:૦૦ થી ૧૨:૦૦ વાગ્યા સુધી અને સાંજે ૪:૦૦ થી ૬:૦૦ વાગ્યા સુધી દવાખાનુ પણ ચાલે છે.

પીસનહારી એટલે દળનારી તેમ અર્થ થાય છે. એક વૃદ્ધ બાઈ આખી જીંદગી દળણાં દળતી હતી. તેમાં છેલ્લે પુણ્યોદયે તેની પાસે કાંઈક પૈસા પ્રાપ્ત થયા. તો તેણે તે પૈસાનો સદ્ઉપયોગ મંદિરના નિર્માણકાર્યમાં કર્યો હતો. તેથી આ ધર્મશાળાના મુખ્ય દરવાજા ઉપર એક બાઈ ઘંટી ઉપર દળણું દળે છે-તેવું સ્ટેચ્યુ બનાવીને મૂકેલ છે અને તેથી જ આ ધર્મશાળાનું નામ પીસનહારી રાખેલ છે.

ધર્મશાળા :- પહાડની તળેટીમાં જ ૫૦-૬૦ રૂમોવાળી ધર્મશાળા છે. લાઈટ, પંખા, પાણીની પૂરી સગવડતા છે. ૭-૮ જનરલ બાથરૂમ - લેટ્રીન છે. જમવા માટે ઉપર તથા નીચે - તેમ બે ખૂબ મોટા હોલ છે. જેમાં મોટા રૂમમાં રસોઈ કરી શકાય તેવી સગવડતા છે. યાત્રાળુની ૨-૩ બસ ગઈ હોય તો ત્યાં રસોઈ કરીને જમી શકે છે.

તળેટીમાં જ શ્રી માનસ્થંભજી ભગવાન છે, જેમાં ઉપર ચૌમુખી ભગવાન છે. બાજુમાં શ્રી મહાવીર પ્રભુનું મંદિર છે. ઊંચી વેદીમાં ૫ ફીટના સફેદ આરસના ભવ્ય શ્રી મહાવીર પ્રભુજી ભાવવાહી મુદ્રાવાળા છે. નીચેની વેદીમાં પંચઘાતુના ૪ પ્રતિમાજી છે. બીજા નાના-નાના પંચઘાતુના ઘણા ભગવાન છે. શ્રી મહાવીર પ્રભુની બંને બાજુમાં ૪-૪ રૂપેરી ઘાતુના હાથી છે. મંદિર ઘણું મોટું છે.

આ મંદિરની બાજુમાં તળેટીમાં જ “શ્રી નંદીશ્વર દ્વીપ”ની રચના ઘણી જ ભવ્ય છે. આ નંદીશ્વર દ્વીપ સોનગઢના નંદીશ્વર દ્વીપ કરતા લગભગ પાંચ ગણું મોટું છે. આ બાવન જિનાલયમાં બધા જ ભગવાન ઘણા મોટા છે. તેવી જ રીતે પંચમેરૂ પણ ઘણા જ મોટા અને ઊંચી વેદી ઉપર છે. તેની ઉપર $૧૬ \times ૫ =$ કુલ ૮૦ ભગવાન છે. નંદીશ્વર દ્વીપનો હોલ ઘણો જ મોટો અને ભવ્ય છે. ઉપરની છત ખૂબ મોટી, ઊંચી અને ગોળ ઘુમ્મટ જેવી છે. આખા ઘુમ્મટમાં રંગબેરંગી તારા જેવી નાની-નાની ઘણી જ લાઈટો ફીટ કરી છે, જે ખૂબ જ આકર્ષક અને ભવ્ય લાગે છે. આવું મોટું નંદીશ્વર દ્વીપ બીજે ક્યાંય જોવા મળતું નથી. આ મંદિરમાં તળિયે પણ આરસ પાથરેલો છે. આરસની ૩ ફીટ ઊંચી વેદી ઉપર બાવન જિનાલય છે. જેમાં શિખરબંધ દરેક દેરીમાં ૧૧-૧૧ ફીટના ભગવાન છે. આ મંદિર સં. ૧૯૯૨માં પૂર્ણ થયું હતું અને તા. ૨૭-૧-૧૯૯૩ના રોજ તેની પ્રતિષ્ઠા થઈ હતી. આ નંદીશ્વર દ્વીપ મંદિર બાંધતા પૂરા દસ વર્ષ થયા હતા તેમ કહ્યું. તો કલ્પના કરો કે આ મંદિર કેટલું મોટું અને ભવ્ય હશે ? અને તેમાં આજની ભીષણ મોંઘવારીમાં કેટલો ખર્ચ થતો હશે તે અવશ્ય વિચારવા જેવું છે. આ મંદિરની ફરતો ખૂબ જ મોટો સુંદર બગીચો છે કે જેને નંદીશ્વર વાટિકા કહે છે. નંદીશ્વર દ્વીપના ચારે બાજુના દરવાજા સાગના લાકડાના ખૂબ જ આકર્ષક નક્શીકામવાળા છે. મંદિરની ફરતી ચારે બાજુ ખૂબ મોટી ગોળાકાર લોબી છે. તેમાં પણ તળિયે આરસ પાથર્યો છે. ફરતા જે થાંભલા છે તે ગ્રેનાઈટ પથ્થરના બનાવેલા છે. નંદીશ્વર વાટિકામાં બહાર ફરતા ચારે તરફ આરસના પાટીયામાં ઐતિહાસિક માહિતી દર્શાવતા જુદા-જુદા આરસના પાટીયા લગાવેલા છે. તેનું વર્ણન નીચે મુજબ છે.

પાટીયા નં. ૧ : શ્રી મહાવીર ભગવાનનો સંક્ષિપ્ત પરિચય

પાટીયા નં. ૨ : શ્રી ગૌતમસ્વામીનો સંક્ષિપ્ત પરિચય

પાટીયા નં. ૩ : અંતિમ શ્રુત કેવળી શ્રી ભદ્રબાહુજીનો સંક્ષિપ્ત પરિચય

પાટીયા નં. ૪ : શ્રી ધરસેનસ્વામી, સુગુરુ શ્રી જૈન સિદ્ધાન્તદર્શી શ્રી પુષ્પદન્ત મુનિ, શ્રી ભૂતબલીનો સંક્ષિપ્ત પરિચય

પાટીયા નં. ૫ : પૂજ્ય આચાર્ય શ્રી પુષ્પદન્ત-શ્રી ભૂતબલીનો પરિચય-ષટ્તંડાગમ સિદ્ધાન્ત સંક્ષિપ્ત પરિચય

પાટીયા નં. ૬ : સોળ સ્વપ્ન આરસમાં પેઈન્ટ કરેલા છે.

પાટીયા નં. ૭ : આચાર્ય શ્રી શાંતિસાગરજીનો ફોટો આરસમાં પેઈન્ટ કરેલો છે.

પાટીયા નં. ૮ : પરમ પૂજ્ય આચાર્ય શ્રી જિનસેન આચાર્યનો સંક્ષિપ્ત પરિચય

પાટીયા નં. ૯ : પરમ પૂજ્ય આચાર્ય શ્રી દેવનંદી (પૂજ્યપાદ) સ્વામીનો પરિચય

પાટીયા નં. ૧૦ : આચાર્ય કલ્પ શ્રી ટોડરમલજીનો સંક્ષિપ્ત પરિચય

પાટીયા નં. ૧૧ : વીર માર્તન્ડનો પરિચય - દસમી શતાબ્દી

પાટીયા નં. ૧૨ : પૂજ્ય શ્રી સિદ્ધાન્ત ચક્રવર્તી શ્રી નેમીચન્દ્રાચાર્યનો સંક્ષિપ્ત પરિચય

પાટીયા નં. ૧૩ : આચાર્ય શ્રી કુન્દકુન્દદેવનો સંક્ષિપ્ત પરિચય

આવા ઘણા મોટા આરસના પાટીયા શ્રી નંદીશ્વર વાટિકામાં મૂકેલા છે. જે વાંચતા ઘણું જાણવા મળે તેવા છે. ફરતો ચારે તરફ સુંદર બગીચો છે. આનું ઉદ્ઘાટન તા. ૭/૧૨/૧૯૯૪ના રોજ ઠાકુર હરવંશસિંહના હાથે થયેલું છે. આ મંદિરમાં કાયમી પૂજાના રૂ. ૧૧૦૧/- છે. છતાંય ઘણા દાતાઓના નામ કાયમી પૂજાના બોર્ડ ઉપર લખેલા છે.

પહાડ ચઢવો બહુ અઘરો નથી. પહાડ સીધો અને ઊંચો છે. તેથી ઉપર ચઢતા જરા શ્વાસ ચડે છે. પહાડ ઉપર ચઢવા માટે લગભગ ૨૭૫ પગથિયાં છે. પહાડ ઉપર કુલ તેર જિનમંદિરો છે. પહાડની રચના જ એવી છે કે મંદિર નં. ૧ થી ઉપર ચડો અને મંદિર નં. ૧૩ ના દર્શન કરો એટલે સ્હેજે નીચે તળેટીમાં જ આવી જવાય છે.

મંદિર નં. ૧ : નાના એવા મંદિરમાં શ્રી પદ્મપ્રભુ ભગવાનની સફેદ વર્ણની પદ્માસન પ્રતિમાજી છે. પ્રતિષ્ઠા વીર સંવત ૨૪૮૩ છે.

મંદિર નં. ૨ : શ્રી પાર્શ્વનાથ મંદિરમાં શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની શ્યામ વર્ણની પદ્માસન ૨|| ફીટની પ્રતિમા છે. તેની પ્રતિષ્ઠા પણ વીર સંવત ૨૪૮૩ છે. તે સિવાય અહીં બીજી બે પાષાણની અને ચાર પંચઘાતુની પ્રતિમા છે. તેમજ શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનના ચરણકમળ છે.

મંદિર નં. ૩ : શ્યામવર્ણની પદ્માસન ૪ ફીટની પ્રતિમા અહીં છે. તે સિવાય પંચઘાતુની નાની-નાની ૮-૧૦ મૂર્તિઓ છે.

મંદિર નં. ૪ : શ્રી મહાવીર પ્રભુની પદ્માસન ભાવવાહી પ્રતિમા ૧ ફૂટની છે. તેમની બાજુમાં ઘાતુના પ્રતિમાજી છે. અહીં ચોવીસ તીર્થંકર ભગવંતોની મૂર્તિઓ પણ છે. પપૌરાજીમાં એક જ ગોળાકાર સંકુલમાં ચોવીસ મૂર્તિઓ જેમ છે તેમ અહીં નથી. છૂટી-છૂટી છે. બધી જ મૂર્તિઓ પદ્માસન છે અને વીર સંવત ૨૪૮૪માં પ્રતિષ્ઠિત થયેલી છે.

મંદિર નં. ૫ : શ્રી મહાવીર પ્રભુની શ્વેત આરસની પદ્માસન ૪ ફીટની પ્રતિમા છે. તેની બાજુમાં પંચઘાતુની એક મૂર્તિ છે.

મંદિર નં. ૬ : શ્રી બાહુબલી ભગવાનની ૬ ફીટની સફેદ આરસની પ્રતિમા છે. તેની પ્રતિષ્ઠા પણ વીર સંવત ૨૪૮૪માં થયેલી છે.

મંદિર નં. ૭ : કાયનું આ મંદિર કલાત્મક અને આકર્ષક છે. વચ્ચે શ્રી સમવસરણજીની રચના રંગબેરંગી કાયમાં કરેલી છે. આ મંદિર જોવાલાયક છે.

મંદિર નં. ૮ : શ્રી આદિનાથ ભગવાનની સફેદ આરસની પદ્માસન ૪ ફીટની પ્રતિમા છે.

- મંદિર નં. ૯ : શ્રી શાંતિનાથ ભગવાનની પદ્માસન મૂર્તિ છે. આ મૂર્તિની આગળ ચરણકમળ છે.
- મંદિર નં. ૧૦ : શ્રી સુકોશલસ્વામી જંગલમાં ધ્યાનસ્થ અવસ્થામાં છે અને એક સિંહણ તેમના શરીરને ખાય છે તે દશ્ય છે.
- મંદિર નં. ૧૧ : શ્રી મલ્લિનાથ ભગવાનની સફેદ આરસની પ્રતિમા છે.
- મંદિર નં. ૧૨ : કમળની વેદી ઉપર શ્રી પાર્શ્વનાથ ભગવાનની ૨ ફીટની પદ્માસન મૂર્તિ છે. તેમની બાજુમાં શ્રી ચન્દ્ર પ્રભુ ભગવાનની મૂર્તિ છે.
- મંદિર નં. ૧૩ : આ મંદિરમાં આવતાં તળેટીમાં આવી જવાય છે. અહીં શ્રી મહાવીર પ્રભુની સફેદ આરસની પદ્માસન પ્રતિમા ૪ ફીટની છે. આ મંદિર મોટું છે. અહીં પંચઘાતુની ૪-૫ પ્રતિમા પણ છે.

આ ક્ષેત્રમાં ગણેશપ્રસાદ વર્ણીજી સ્થાપિત ગુરુકુળ અને છાત્રાલય પણ છે. કહે છે કે શ્રી વર્ણીજી અમુક સમય માટે આ ક્ષેત્રમાં રહ્યા હતા. મઢીયાજી જબલપુર શહેરમાં થઈને જ જવાય છે. જબલપુર પણ મોટું શહેર છે અને અહીં દિગંબર જૈનોના લગભગ બે-અઢી હજાર ઘર છે. તેમજ ૨૫-૩૦ જેટલા દિગંબર જૈન મંદિરો છે તેમ સાંભળ્યું છે. તો મઢીયાજી જતાં જબલપુરના મંદિરોના દર્શન અવશ્ય કરવા જેવા છે. એકથી એક ચડે તેવા સુંદર મંદિરો જબલપુરમાં છે.

આત્માનાં અજ્ઞાનથી ચાર ગતિમાં ભ્રમતા જીવે સૌથી વધુ એકેન્દ્રિયાદિ, તિર્યચ ગતિમાં ભ્રમ કર્યા છે. તે ઉપરાંત મનુષ્ય, નરક અને સ્વર્ગનાં ભ્રમ પણ અનંતવાર કર્યા છે. તેમાંયે મનુષ્ય કરતાં નરકનાં અને નરક કરતાંય સ્વર્ગનાં અવતાર અસંખ્ય ગુણા કર્યા છે. સરેરાશ અસંખ્ય અવતાર સ્વર્ગનાં અને નરકનાં થાય ત્યારે મનુષ્યનો એક અવતાર મળે. બીજી રીતે કહીએ તો જીવોમાંથી અસંખ્ય જીવો જ્યારે સ્વર્ગમાં જાય ત્યારે એક જીવ મનુષ્યમાં અવતરે. આવું મોંઘું મનુષ્યપણુ છે. જ્યારે દેવપણુ તો તેનાં કરતા અસંખ્યગણુ સસ્તુ છે. આવા દુર્લભ મનુષ્ય અવતારમાં પણ જૈન ધર્મનો વીતરાગી ઉપદેશ સાંભળવા મળવો મહા દુર્લભ છે. આવો દુર્લભ અવતાર અને વીતરાગી જૈન ધર્મનો ઉપદેશ તને અત્યારે મહાભાગ્યે મળ્યો છે. તો તુ હવે શીઘ્ર જાગ. ચેતીને સાવધાન થા અને આત્માની ઓળખાણ કરીને સમ્યગ્જ્ઞાન પ્રગટ કરીને ભ્રમદુઃખનો અંત લાવ.

ભેડાઘાટ-પર્યટન સ્થળ

આ સ્થળ એક પર્યટન સ્થળ છે કે જે મઢીયાજીની તદ્દન પાસે આવેલું છે. મઢીયાજીથી બસમાં જતાં ફક્ત ૨૦ મિનિટ થાય છે. છેક ત્યાં સુધી બસ જઈ શકે છે. રસ્તામાં પહેલા ચઢાણ આવે છે અને પછી એકદમ ઢાળ આવે છે. રસ્તામાં ફરતી ચારે તરફ ખૂબ જ લીલી ઝાડી આવે છે. બસ પાર્કીંગ સ્ટેન્ડમાં ઉભી રાખવાની હોય છે. ત્યાંથી ચાલતાં જવાનું છે. ફક્ત ૧૦-૧૫ મિનિટ ચાલવાનું છે. આ પર્યટન સ્થળે ઘણા લોકો ફરવા આવે છે. આ સ્થળે આવનારા વાહનો કે વ્યક્તિ પાસેથી કર લેવામાં આવે છે. અહીં ખાણી-પીણીની ચીજોના ઘણા મોટા સ્ટોલ લાઈનબંધ છે. જુદી-જુદી પથ્થરની આકૃતિ હોય, તેમાં વચ્ચે આપણું નામ કોતરાવવું હોય તો તાત્કાલિક અંગ્રેજીમાં નામ કોતરીને તેમાં રંગ પૂરીને આપે છે. અલગ-અલગ ભાવ પ્રમાણે અલગ-અલગ આકૃતિઓ મળે છે. નાના-મોટા સાત હાથીની સીરીઝ આરસ જેવા ટેખાતા નરમ સફેદ પથ્થરમાં પણ મળે છે. બે ભાવ બહુ જ કરે છે. તેથી અહીંથી ખરીદી કરતી વખતે ખાસ ધ્યાન રાખવું.

અહીં ખાસ જોવાનું તો પાણીનો મોટો ઘોઘ છે. પહાડો વચ્ચેથી જોરદાર પાણી વહે છે-તે જોવાનું છે. અમરકંટકથી નર્મદા નદી વહેતી-વહેતી અહીં આવે છે. ઘોઘ એટલે કોઈ ઉચા પહાડો ઉપરથી જોરદાર પાણીનો ઘોઘ પડે છે તેવું નથી. પણ આજુબાજુ નાનકડી ટેકરી જેવું છે. તે બે ટેકરીની વચ્ચેથી ચોવીસ કલાક ખૂબ જોરથી પાણી વહે છે તે દશ્ય જોવાનું છે. ખળખળ પાણી આખો દિવસ અને રાત વહેતું રહે છે. તે પાણીના છાંટા ફુવારાની જેમ દૂર-દૂર સુધી ઉડે છે. નાનકડો ગોઠણ સુધીનો પુલ છે. તેની ઉપર ચાલીને ત્યાં છેક ઘોઘ સુધી જઈ શકાય છે. પણ તે પુલ ઉપર કે તેની આસપાસમાં ખૂબ જ લીલ હોય છે. તેથી લપસણુ ખૂબ જ હોય છે. તો ત્યાં લપસી ન પડાય તેની ખાસ કાળજી રાખવી જરૂરી છે. ખબર હોવા છતાંય ત્યાં બે-ચાર જણા લપસીને પડી ગયા હતા. જો કે પાણી તો માંડ ગોઠણ સુધી જ હતું. થોડે દૂર જતાં ત્યાં પાણી વધારે હોય છે. ત્યાં ઘણા લોકો ન્હાવા માટે-તરવા માટે પડે છે.

અહીં ખાવા-પીવાની ચીજો - ચા, કોફી, ઠંડા પીણા, ઈંડલી, પાર્લે ત્યા બ્રિટાનીયા વિગેરે કંપનીના ઘણી જાતના બિસ્કીટ, વિગેરે વ્યાજબી ભાવે મળે છે. તે સિવાય અહીં નૌકાવિહાર પણ ચાલે છે. જેમાં ૨૦ થી ૨૫ મિનિટ સુધી નૌકામાં ફેરવે છે. તે સિવાય દૂર-દૂર જેને વધારે ફરવું હોય તેમને વધુ ચાર્જ લઈને ફેરવે છે. ત્યાંથી ઘણા સ્થળો જેવા કે (૧) પંચમુખી હનુમાન (૨) નર્મદા મંદિર (૩) ગુપ્ત ભંડાર (૪) ત્રિવેણી સંગમ (૫) સરસ્વતિ ઘાટ (૬) હંસતીર્થ સ્થળ, વિગેરે સ્થળે વધુ ચાર્જ લઈને નૌકાવાળા ફેરવવા લઈ જાય છે.

